

TÚHEGYES POÉNOK

PINTÉR LAJOS: *Van benne valami.*
Forum, Újvidék, 1974.

Van egy »szomorú« tréfám, én írtam vagy »utánéreztem«, nem tudnám pontosan megmondani, de szól a történet az íróról és a lap- és könyvkiadó vállalat portásáról. Az író befordul az ajtón, s a portás útját állja. Kérdi az írótól: »Hová?« — »Csak ide! A szerkesztőhöz!« — mondja ijedten az író. Újabb kérdés: »Mi az ott a hóna alatt?« — A válasz: »Humoros írások. Egy kötetnyi-re való anyag!« — A portás hidegen megjegyzi: »Az író felmehet, az anyag marad a portán!«

Hát most egyszerűen elmondhatom, hogy a humorista csak vegetál ezen az égtájon. Szorgalmasan írogatja szellemes és kevésbé szellemes kirokijait, s feladja a címeteknek: Kopeczky Lászlónak, Balázs Pálnak vagy Krekovicz Ferencnek, a Grimasz, az Újvidéki Rádió vidám estje és a 7 Nap humorfelelősének. Természetes, hogy most egyszerűen hurráoptimista életérzéssel veszem kezembe Pintér Lajos első kötetét, akinek igazi egyénisége a rádiós műfajokban bontakozott ki: a kabaréjelenetekben, humoreszkekben, hangjátékokban, de nem egy írásával a gyermekek felé fordult. Halk szóval menetel egy jól összekovacsolódott csapatban, s ennek az együttesnek kiemelkedő egyénisége, aki — mivel a humorista erre mifelénk mégiscsak önmagától nevelődik — sok éves munkásság után végre »kemény« fedőlapos könyvet kapott dedikálásra.

Miről, kiről ír Pintér Lajos? Néhány kerek történetben a szatirikus véna erőteljes duzzadását vélem felfedezni, de vannak a kötetben ártatlan csevegések is. A hangnem hol enyhén, hol átforrósodva cinikus, a forma pedig a humoreszk, a tárcsa, a kiroki, sok-sok túhegyes poénnal, de szerelem és sex nélkül, s ezeknek az írásoknak a hiányában mintha a kor megénekeletlenül maradt volna. A kötet legjobb írását a 148. oldalon találjuk. Címe: *Pótolhatatlan ember.* Pintér jellemzései találóak, s a szer-

ző igyekszik választ adni a kérdésre, milyen tarka a vajdasági társadalom. Őszintesége nyers, s ez nem is baj. Figyelme széles körre kiterjed, s mégis sok-sok téma az utcán maradt érintetlenül, de hiszen a könyvben felvázolt figurák csak egyedi képviselői ennek a kornak, izgalmas kornak. Hiányolom azonban a kötetből mindazt, ami egyszerűen és közvetlenül nevetséges — Pintér megírta őket! —, ami kacagató. Az embernek az a benyomása, hogy Pintér igazi humorát valaki — vagy valakik? — holmiféle irodalmi magaslatok irányába kívánták sodorni, de ezáltal kihagyták az anyagból azt, ami a humoreszket mint műfajt érdekessé, vibrálóvá, szócsővé teszi. Gyakran előfordul, hogy a színházi rendező megtiltja színészeit a rájátszást, »megöli« a vígjátékot, amely akkor vígjáték, de nemcsak »tudatosít«, hanem egészségesen nevetet is. De a műfajok manapság gyakran átcserélődnek egymásba. Pedig — ne feledjük! — legkönnyebb drámával megnevetetni a közönséget, s vígjátékkal elaltatni...

Pintér humora — erről árukkodik a kötet — többnyire személyes élményekből fakad. A komikus nézőpont jelenvalóságát nem lehet elvitatni. Az élőlényeket ügyesen megragadja, s néhány perc alatt lemezeleníti őket. Utálja az üresfejűeket, indulattal, hevülettel. Nem pesties, s ezzel kimondtam a leglényegesebbet: jugoszláv humort írt magyar nyelven, s ez az elszakadás a hagyományostól nagy-nagy hadított. A politikai szatíra azonban nála is hiányos. Pintér Lajos pultja is majdnem üres maradt. Vagy talán leválogatták a pult alá? Melyik jelenség bírálható? Ez itt a nagy kérdés. De amit a szerző ebben a kategóriában alkotott — *Fölöttünk is lopnak, Új-jé, az új évben nagyszerű!* —, maradandó és értékes, s ezzel bebizonyította, hogy művelheti ő jobban is ezt

a kényes ingerkedést, ha — megengedik.

Pintér sokoldalúan érdeklődő és nyugtalan. Ez a kötet azonban évtizedekre eldöntheti a vajdasági humoros írások sorsát, hiszen nem sikertelen törekvésekről van szó, kítűnő kötetet olvashatunk. Ezért várjuk a folytatást, talán egy humoristaciklust, amely igazolja a mondást, hogy »igenis van vajdasági humor«, hiszen a közelmúltban megrendezett szabadkai esten több mint négyszáz személy várta a humort csinálók fellépését, akik azóta hasonló rendezvényeket sürgetnek az Életjel szerkesztőinél.

A szerző bátran kizárja a felesleges mondatokat, szavakat, tömören fogalmaz, néhány vonás és kész a típus. Igaz, leggyakrabban önmagát festi meg. Az életből vett minden egyes alakja vagy önmaga személyének a belehelyezése az életbe majdnem minden írásban sikerült. Nehéz volna külön-külön osztályozni a legjobb írásokat, amelyeket — sajnos — mert csonkítottak, mert a dialógusokból tárcák születtek. Nagy kár, hogy ez a műtét megtörtént, mert például a színjászó csoportok évek

óta sürgetnek színpadra írt jeleneteket, egyfelvonásosokat. Érzésem szerint a kötet megjelentetése túl sok bábát igényelt. Jobb lett volna a munkát a szerzőre bízni. A humor nálunk nem jár gyermekcipőben, s nem hinném, hogy — osztályozva a maga kereteiben — lemaradása a többi műfaj mögött maratoni távval mérhető, s hogy idővel nem lenne aktuális. Sőt!

Könyvkiadásunknak ebben a fázisában valósággal ünnep a *Van benne valami*. Nyugodt lelkiismerettel odatehetjük a könyvtárak polcaira. A helyét is könnyen kijelölném, de szeretném, ha önállóan mosolyogna ránk egy sarokban várva a többieket, a társakat: Balázs Pált, Kopeczky Lászlót, Varga Gézát, Kiss Istvánt, Bogdánfi Sándort, Horváth Györgyöt, Krekovicz Ferencet, Kopeczky Csabát, akikre bizonyára ösztönző hatással lesz.

Nem az ünneprontás szándékával mondom, de megérdemelt volna egy rövid előszót, mert végső esetben a humorista is ember és — talán ez nem is lényeges — író, aki nem unalomból, hanem szükségből írja azt, amit ír...

BARÁCIUS ZOLTÁN

A „DEMITOLOGIZÁLT” NJEGOŠ

ČEDO VUKOVIĆ: *Sudilište*.
Obod, Cetinje, 1971.

Čedo Vuković (1920), a mai Crna Gora irodalmának jelentős prózaírója, két évvel ezelőtt regényben dolgozta fel Petar Petrović Njegoš, a XIX. század egész délszláv irodalmának, Crna Gora püspökfejedelmének s klasszikus költőjének életét és egyben alkotóművészetét is. Njegoš legkiemelkedőbb műve a *Hegyek korszorúja*, (*Gorski vijenac*), amely századunkban két fordításban is került a magyar olvasó kezébe: az első, Veselin Džisalović újvidéki tanár

műve volt 1902-ben, sajnos, már akkor erősen avatag magyar nyelven, így műve elsikkadt; másodszor pedig 1947-ben e sorok írójának a fordításában, a Budapesti Könyvkiadó gondozásában, de ez a kötet is rég eltűnt már a sulyosra fordult időben, s már antikváriumokban sem kapható. Njegoš másik nagy költői műve *A mikrokozmosz fénye* (*Luča mikrokozma*) még magyar fordításra vár.